

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Hominis Christiani In Persecvtione Constitvti

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Liceátne aliquando Christiani populi pastoribus fuga sibi consulere, aut
ouium sibi creditarum curam deserere, propter pericula persequutionum.
Cap. XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30333

Lib. 22.
contra Fau-
stum ca. 36

96

DE OFFICIO

Dominum Deum tuum. Pertinet ad sanam doctrinam (inquit Augustinus,) vt quando habet quod faciat homo, non tentet Dominum Deum suum. Neque enim & ipse saluator non poterat tueri discipulos suos, quibus tamen ait: Si vos persequuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Cuius rei prior exemplum præbuit. Nam cum potestatem haberet ponendi animam suam, nec eam poneret nisi cum vellet, in Ægyptum tamē infans portantibus parentibus fugit, & ad diem festum non euidenter, sed latenter ascendit, cum aliās palam loqueretur Iudæis irascentibus, & inimicissimo animo audientibus, nec tamen valētibus in eum mittere manus. Qui ergo palam docendo & arguēdo, & tamen inimicorum rabiem valere in se aliquid non sinendo, Dei demonstrabat potestatem, idem tamen fugiendo & latendo hominis instruebat infirmitatem, vt Deum tentare non audeat, quando habet quod faciat, vt quod cauere oportet euadat. Neq; enim & Apostolus Paulus desperauerat auxilium, protectionemq; diuinā, fidemq; perdidit, quando per murum in sporta submissus est, vt inimicorum manus effugeret. Non ergo in Deum nō credendo sic fugit: sed Deum tentaret si fugere nō luisset, cum sic fugere potuisset.

Liceatne aliquando Christiani populi pastoribus fuga sibi consulere, aut ouium sibi creditarum curam deserere, propter pericula persecutionum.

CAPVT DVODECIMVM.

Est autem hoc loco peculiaris quædam & propria causa pastorum seu episcoporum, & eafanè grauis: vt quibus sit pro alijs peruigilandum, tãquam ducibus atque custodibus Domini gregis, ideóque cauendum, ne conspecto lupo fugiant, pecoraq; diripienda & lanianda relinquunt. Non

Non enim leue est si Dominus conqueri & deplorare cogatur: Dispersæ sunt oues meæ, eo quod non esset pastor: & factæ sunt in deuorationem omnium bestiarum agri: & dispersæ sunt. Errauerunt, errauerunt greges mei in cunctis montibus, & in vniuerso colle excelso, & super vniuersam faciem terræ. Dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret. Mercenarium esse non pastorem Christus in Euangelio pronunciat, qui videt lupum venientem & fugit: eo quod non pertineat ad illum cura de ouibus, satisque esse putet si lac de grege colligat, & lanis operiatur, tanquam videlicet propter sua commoda præsecuram gereret, nõ propter aliorum vtilitatem & salutem. Talis igitur, cui nihil est in studio potius, quàm vt semetipsum pascat, & ea quæ sua sunt quærat, non quæ Iesu Christi, haud mirandum est si commota persequutione, per quam illi sua commoda periclitentur, aut ouilis sui locum deserat, aut præsens etiam corpore, fugiat animo, curam pascendi, lupinósque morsus propulsandi relinquens: Vereri autem debent istiusmodi pastores, quod ait Cyprianus, ne ijs vel negligentia segnis, vel duritia crudelis adscribatur in die iudicij, quod sibi creditas & commissas oues nec curare in pace, nec in acie armare & tueri voluerint. Verùm reperiuntur meliore mente nonnulli, quibus curæ est aliena salus, nec temporaria sua commoda vt prima conseruantur: sed eos propriæ salutis pericula terrent, verenturq; ne sibi consulant malè, dum alios conseruare nitantur. Itaque hi subinde tanquam impares oneribus sustinendis, quæ redduntur persequutionum periculis grauiora, deserere quod susceperant meditantur, & in aliquam solitudinem abdere sese, non tam studio quietis, quàm officij rectè faciendi quadam desperatione. Qui profecto cum pericula fugiunt, in grauiora imprudentes incurrunt. Si enim quemadmodum

G ait

ob r. d. s.
 nos r. d. s.
 vniuersam
 d. r. d. s.

Lib. 1. Epist.
 Solariæ B.
 pistola 2.

Lib. 1. de
vita con-
templatiua
cap. 16.

98

DE OFFICIO

ait D. Prosper, periculosum est, nauim inter fluctus
caute non regere: quanto periculosius est, cum
vndis intumescens fluctuantem, in tempesta-
te relinquere? Ad quam sicut fatius est non ascen-
dere, ita semel susceptam conuenit fluctuantis pe-
lagi proiecta formidine, ac spe perueniendi con-
cepta vsque in portum, sine vlla mercium iactura
perducere. Et idcirco Ecclesia (inquit) quæ velut
nauis per mare mundi huius enauigat, quæ diuer-
sis tentationum fluctibus in hac vita contunditur,
quæ immundorū spirituū persecutionibus, velut
quibusdā procellosis fluctibus, in diuersa iactatur,
quæ scandalorū cautibus vadosis illiditur, quæ ve-
lut aggere arenæ grauantis cingitur, non relinquē-
da est, sed regēda: quæ sicut omnes quos vehit per-
ducit incolumes, gubernatoris vigilantia guber-
nata, ita non solum omnes quos habet, sed etiam
ipsum gubernatorē perdet, submersa fluctibus aut
soluta. Hac ipsa fluctuantis nauis vsus similitudine
Nicolaus Pontifex eius nominis primus, porrecte
sibi consultationis decisionem eiusmodi, sua inter
rescripta reliquit: Sciscitaris vtrum cum à Normā-
nis de Episcopo depellaris, debeas de cætero in
monasterio cōuersari. In quo scias, charissime fra-
ter, quod si perniciosum est proretam in trāquilli-
tate nauim deserere, quāto magis in fluctibus? Vbi
non dicimus (inquit) quod persecutorū non fu-
giamus, maximeq; Paganorū insidias, cum ad tem-
pus sæuiūt, & ob multitudinē delictorum nostro-
rum, nocendi facultatē diuinitas assequūtur: præ-
fertim cum eis vltro prodire non debeamus, &
multos prophetas & Apostolos, ipsum quoq; Do-
minū huiusmodi fugisse insequutores, luce clarius
cōstet: Sed quod præcipuè nos, qui tanquā arietes
ducatum gregibus præbemus, imo qui & horum
pastores sumus Deo authore, cum eis in periculis
pro viribus persistere pro certo cōueniat. Et cum
tranquillitas reddita diuina fuerit pietate, sopitāq;
furen-

143. 1. 1.
-3. 1. 1.
-4. 1. 1.

furentium infestatio, mox gregem perquirere, &
 in vnum colligere, & eius animos cœlestis patriæ
 pace ac potissimum securitate prædicata sursum
 erigere debemus. Hoc igitur in persecutione
 munus episcopi est, Nicolai paucis verbis lucu-
 lenter expressum: quibus non dissimilia reperias
 apud Leonem, in ea epistola quæ scripta est ad
 Rusticum Narbonensem Episcopum: Quem al- *Epistola 92*
 loquens, Miror (inquit) dilectionem tuam intan-
 tum scandalorum quacunque occasione nascentium
 aduersitate turbari, vt vacationem ab Epi-
 scopatus laboribus optare te dicas, & malle in si-
 lentio atque otio vitam degere, quàm in his quæ
 tibi commissa sunt permanere. Dicente verò Do-
 mino: Beatus qui perseverauerit vsque in finem;
 vnde beata erit perseverantia, nisi de virtute pa-
 tientia? Nam secundum Apostolicam prædica-
 tionem: Omnis qui voluerit piè viuere in Chri-
 sto Iesu, persecutionem patietur. Quæ non in
 eo tantum computanda est, quod contra Christia-
 nam pietatem aut ferro, aut ignibus agitur, aut
 quibuscunque supplicijs, cum persecutionum
 scœuitiam suppleant & dissimilitudines morum, &
 contumaciæ inobedientium, & malignarum tela
 linguarum: quibus conflictationibus cum omnia
 semper Ecclesiæ membra pulsantur, & nulla pio-
 rum portio hic à tentatione sit libera, ita vt peri-
 culis nec otia careant, nec labores, quis inter flu-
 ctus maris nauem diriget, si gubernator abscedat?
 Quis ab insidijs luporum oues custodiet, si pasto-
 ris cura non vigilet? Quis denique latronibus ob-
 sistet & furibus, si speculatorem in prospectu ex-
 plorationis locatum ab intentione sollicitudinis,
 amor quietis abducat? Hæc Leo. Quod si non &
 inter hostes suos periculâque persecutionum
 stare fortis ac perseverare cum grege deberet Epi-
 scopus, non sic Angelo Pergami ecclesiæ in Apo- *Apo. 2. 2.*
 calypsi scriptum legeremus: Scio vbi habitas, vbi
 G 2 sedes

sedes est Sathanæ, & tenes nomen meum, & non negasti fidem meam: Et in diebus illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos, ubi Sathanas habitat. Quàm autem & in sede sathanæ constitutus vigilare debuerat, consequentibus ostèditur: Habeo (inquit Dominus) aduersum te pauca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filijs Israèl, edere & fornicari, ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. Similiter pœnitentiam age: si quo minus veniam tibi cito, & pugnabo cum illis in gladio oris mei. Ne verò quiscquam hæc sic à nobis dici miretur, quasi nunquam pastoribus fugam licitam arbitremur, adhibenda est ea consideratio, cuius nos D. Augustinus prudentissimè doctissimèque simul admonuit, in ea Epistola quam scripsit ad Honoratū Episcopum: Cum enim hic impendente Vandalica persecutione, litteris quæsiisset, essetne recedendum Episcopis & clericis, diligenter hoc imprimis commendauit Augustinus, ne plebs vnquam sine ministerio necessario relinqueretur. Namque (vt ait) an non cogitamus cum ad istorum periculorum peruenitur extrema, nec est potestas vlla fugiendi, quantus in Ecclesia fieri soleat ab vtroque sexu, atque ab omni ætate concursus, alijs baptismum flagitantibus, alijs reconciliationem, alijs etiam pœnitentiæ ipsius actionem, omnibus consolationem, & sacramentorum confectionem & erogationem? Vbi si ministri defint, quantum exitium sequatur eos, qui de isto sæculo vel non regenerati exeunt, vel ligati? Quantus etiam est luctus fidelium suorum, qui eos secum in vitæ æternæ requie non habebunt? Quantus denique gemitus omnium, & quorundam quanta blasphemia de absentia minorum & ministrorum? Vide (inquit) quid faciat malorum temporalium timor, & quanta in eo sit acquisitio malorum æternorum.

Si au-

*Pesido-
nius in vi-
ta Aug.*

Si autem ministri adsint, pro viribus, quas eis Dominus subministrat, omnibus subuenitur: alij baptizantur, alij reconciliantur, nulli Dominici corporis cōmunionē fraudantur: omnes cōsolantur, ædificantur, exhortantur, vt Deum rogent, qui potens est omnia quæ timentur auertere, parati ad vtrumque, vt si non potest ab eis calix iste transferre, fiat voluntas eius, qui non potest mali aliquid velle. Hoc igitur cōstituto, vt necessario ministerio, sine quo viuere nequeunt, fideles non fraudentur, quos suo Christus sanguine comparauit: si quisque ministrorum specialiter quæritur à persecutoribus, huic omnino permittitur fugere de ciuitate in ciuitatem. Tunc (inquit) de locis in quibus sumus, præmente persecutione, fugiendum est Dei ministris, quando ibi aut plebs Christi non fuerit cui ministretur, aut etiam fuerit, & potest impleri per alios necessarium ministerium, quibus non est eadem causa fugiendi. Sicut in sporta submissus fugit Apostolus, cum à persecutore propriè ipse quæreretur, alijs vtique necessitatem similem non habentibus, à quibus illic ministerium absit vt desereretur Ecclesiæ. Sicut fugit sanctus Athanasius Alexandrinus Episcopus, cum eum specialiter apprehendere Constantius cuperet Imperator, nequaquam à cæteris ministris deserta plebe Catholica, quæ in Alexandria commanebat. Cum autem plebs manet & ministri fugiunt, ministeriumque subtrahitur, quid erit nisi mercenariorum fuga illa damnabilis, quibus non est cura de ouibus? Veniet enim lupus non homo, sed diabolus, qui plerumque fideles apostatas esse persuasit, quibus Dominici corporis quotidianum ministerium defuit: & peribit infirmus in sua non scientia sed ignorantia frater, propter quem Christus mortuus est. Quod autem ad eos attinet, qui in hac re non falluntur errore, sed formidine

superantur, quare non potius contra suum timorem Domino miserante atque adiuuante fortiter dimicant, ne mala sine comparatione grauiora, quæ multo amplius sunt tremenda, contingant? Fit hoc vbi Dei charitas flagrat, non mundi cupiditas fumat. charitas enim dicit: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vrer? Sed charitas ex Deo est. Oremus ergo vt ab illo detur à quo iubetur: & per hanc magis timeamus ne oues Christi spiritalis nequitiae gladio in corde, quàm ne ferro in corpore trucidentur. Magis timeamus, ne sensu interiori corrupta pereat castitas fidei, quàm ne fœminæ violenter constuprentur in carne: quia violentia non violatur pudicitia, si mente seruatur. Magis timeamus ne lapides viui extinguantur deserentibus nobis, quàm ne lapides & ligna terrenorum ædificiorum incendantur præsentibus nobis. Magis timeamus ne membra corporis Christi destituta spiritali victu, necentur, quàm ne membra corporis nostri, oppressa hostili impetu, torqueantur. Non quia ista non sunt vitanda cum possunt, sed quia potius ferenda sunt, quando vitari sine impietate non possunt. Vnde illud, quod Episcopum quendam dixisse audierat Augustinus: Si Dominus nobis imperauit fugam in persecutionibus, vbi potest fructus esse martyrii, quanto magis debemus fugere steriles passiones, quando est Barbaricus & hostilis incurfus? Hoc (inquam) verum quidem esse fatetur & acceptabile, sed his quos Ecclesiastici officij non tenent vincula. Rectè proinde & Tertullianus clerici fugam reprehendit, quando per eam sic deseritur Ecclesia, vt grex derelictus præda fiat bestiarum agri, dum non est pastor illis. Verùm quod eo statuat nec cuiquam de grege fugere licere, quia non liceat pastoribus, nulla id omni-
ning

nino conſequutionis neceſſitate concluditur. Atque ſi grex fugere deberet, (inquit) nec deberent præpoſiti ſtare, ſine cauſa ſtaturi ad tutelam gregis? Sanè, vti antea dictum eſt ex Auguſtino, foret ea clero vniuerſo ad alia loca commigrandi iuſtiſſima ratio, ſi grex nullus, qui paſcendus ac protegendus eſſet, remaneret. Sed quàm multi plerumque, quod licet, facere non poſſunt? Quia manet igitur grex, quaeriturque totus, manere quoque debent illi per quos eſt Eccleſiaſtica ſupplenda neceſſitas, ne vigilijs cuſtodiffque remotis, caulæ Dominicæ ſpiritualium beſtiarum pateant incurſibus: manere ipſi præcipuè paſtores ac duces debent, qui ad conſeſionis arma ſumenda & faciendamar-

11.3.4.311

Lib. 3. E-
piſtolarum
Epiftole. 1.
ad Lucium
Papa

turyria, non verbis plebem (vt ait Cyprianus,) ſed factis cohortentur: & imminente Antichriſto, parent ad prælium milites, non ſolum ſermonis & vocis incitamento, ſed fidei & virtutis exemplo. Dixerit hic quiſpiam, Diuum Cyprianum, cum peculiariter ipſe tanquam Chriſtianorum Papa quaereretur, & latebras inuenire, ſicuti cæteri præſbyteri, quos Valerianus imprimis inquiri iuſſerat, facile potuiſſet: non tamen latuit, aut fugam meditatus eſt, ſed in hortis ſuis ſeſe continuit, tanquam vt comprehenderetur expectans. Sed eum quid detinuerit, Diuus Auguſtinus oſtendit in eo ſermone, quem ſcripſit de ſancto Cypriano: Cum (inquit) Cyprianus Sanctus Martyr, de ciuitate Tiburitana, in quam exilio, præcepto Aſpaſij paterni præconſulis, miſſus fuerat, regrederetur, in hortis ſuis manebat. Et inde quotidie ſperabat venire ad ſe, ſicut oſtenſum erat illi. Quid iam fremeret perſequutoris impetus, aduerſus cor ſemper paratum, accedente etiam Domini reuelatione firmatum? Quando enim deſereret patientem, qui non eſt paſſus præoc-

G 4 cupari

Lib. 4. c. 15

cupari nescientem? Simile quiddam de Beato Polycarpo Ecclesiastica Eusebij historia commemorat. Is enim populi furentis acclamatione petitus, tanquam dux & conseruator cæterorum, cum in ciuitate vellet interritus permanere, acquiescens tamen deprecantibus se familiaribus suis, in agrum quempiam ciuitati proximum secessit. Illic autem in oratione positus, triduo antequam comprehenderetur, videt per quietem cervical sui capitis flammis esse consumptum: cumq; euigilasset, interpretatus est astantibus somnium, asserens se propter Christum per ignem vitæ exitum sortiturum esse. Incertus tamen de tempore, hoc quoque tribuit votis amicorum, vt alium in locum commigraret. Sed cum illic quoque per indicium cuiuspiam ad id coacti verberibus fuisset deprehensus, etsi erat ei perfacilis ex ea domo ad alteram transitus, mouere se tamen loco, & iterum latebras quærere noluit, dicens: Domini voluntas fiat. Quin etiam cum suos comprehensores adesse comperisset, progressus in occursum, læto admodum vultu ac placido viros compellauit. Fugam igitur vltiorem in illis viris inhibuit certa expectatio passionis, de diuina reuelatione descendens, qua tempus adesse diuinitus constitutum admoniti, promptam ad patiendum pro Christi nomine exhibuere volūtatem: quam auidam martyrij & prius habuerant, nec id tamen tanquam sese ingerendo quæsierunt. Quod ipsum si nonnullos fecisse legimus, mirandum id magis quàm passim imitandum esse videtur, & raræ cuiusdam subministrationi spiritus assignandum. Exemplum habet D. Ambrosius beati Sebastiani, vbi in Psalmum 118. commentatur: Si multæ persecutiones (inquit) multæ probationes; vbi multæ coronæ, multa certamina. Tibi ergo proficit quod multi persecutores sunt, vt inter multas persecutiones facilius inuenias quomodo coroneris.

Vramur

Vtatur (inquit) exemplo beati Sebastiani Martyris, cuius hodie natalis est. Hic Mediolanensis oriundus est: fortasse aut iam discesserat persecutor, aut adhuc non venerat in hæc partium, aut mitior erat. Aduertit hic aut nullum esse, aut tepere certamen: Romam profectus est, vbi propter fidei studium persecutiones acerbæ feruebant: Ibi passus est, hoc est, ibi coronatus. Si vnus persecutor fuisset, coronatus hic martyr vtique non fuisset. Quærebat tum beatus ille vir certamina, & occasionem pro Christo moriendi venabatur. Quale quiddam & de beato Francisco memoratur, qui martyrij cupidus, ad Solthanum se contulit, vt cruce prædicata, daretur occasio quæpiam eandem per mortem illustrandi. Memorabilis verò hic fuit beatus martyr Gordius, D. Basilij litteris celebratus: qui cum prius furente persecutione Gentilium fugisset, seque in solitudinem abiecto baltheo militari contulisset, postea spiritualibus exercitijs, diuinisque meditationibus insuperabilis factus, & ad martyrium obeundum diuinitus incitatus, redijt: eoque potissimum tempore, quo equestri spectaculo omnium oculi tenebantur, ex eminentiori theatri parte clarè illud pronunciauit: Ecce inuentus sum ab ijs qui me non quærunt: his qui me non interrogant palam apparui. & postea iudici: Reuersus sum (inquit) palam ostendens quod tua edicta nihil curo. Quæ magis instinctu diuino facta credenda sunt, quàm ordinaria sibi bene consulendi ratione.

Non debere quenquam temerè sese in persecutionum pericula conijcere.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Q Vippe nostram infirmitatem semper debemus habere suspectam, ex qua non in grauius

G 5 uibus